Нұр-Сұлтан қаласы педагогикалық қызметкерлердің тамыз кеңесі

Қазақ тілі сабағында Қazlingvo қосымшасын пайдалану және ЛГМ-ді тиімді меңгерту жолдары

Козганбаева М.Т., Қостанай қ.ФМБ НЗМ

2021 жыл

Цифрлық ортада жұмыс жүргізу

www.bilimland.kz

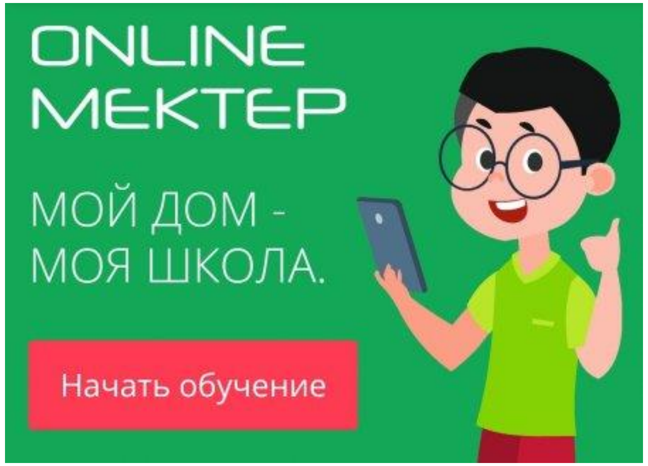

https://onlinemektep.org/

https://play.google.com/store/apps/details?id=kz.nis.kazlingua5&hl=en_US&gl=US

«Қазlingua» мобильдік қосымшасының басымдылығы (1-10 сынып)

- жаңартылған білім беру бағдарламасы негізінде әзірленді;
- ойын түрінде берілді;
- 14 интерактивті тапсырма түрлері ұсынылды;
- ЛГМ негізінде құрастырылды;
- әр сынып бойынша бөлім тақырыптары толық сақталды;
- әр сабақ 3-5 минут қамтиды;
- нәтижесін қадағалау мүмкіндігі бар

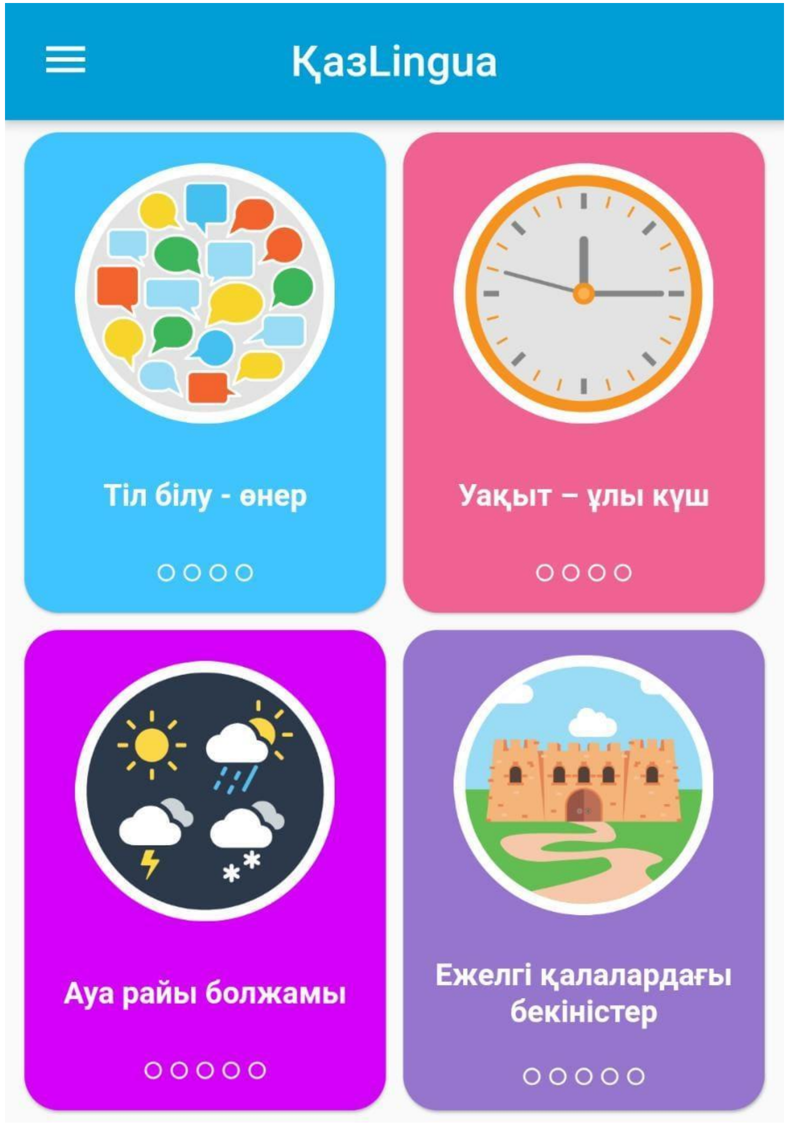

«Қазақ тілі мен әдебиеті»
оқу бағдарламасы

«Қазақ тілі мен әдебиеті»
бөлім тақырыптары

Лексикалық минимум

Интерактивті тапсырмалар

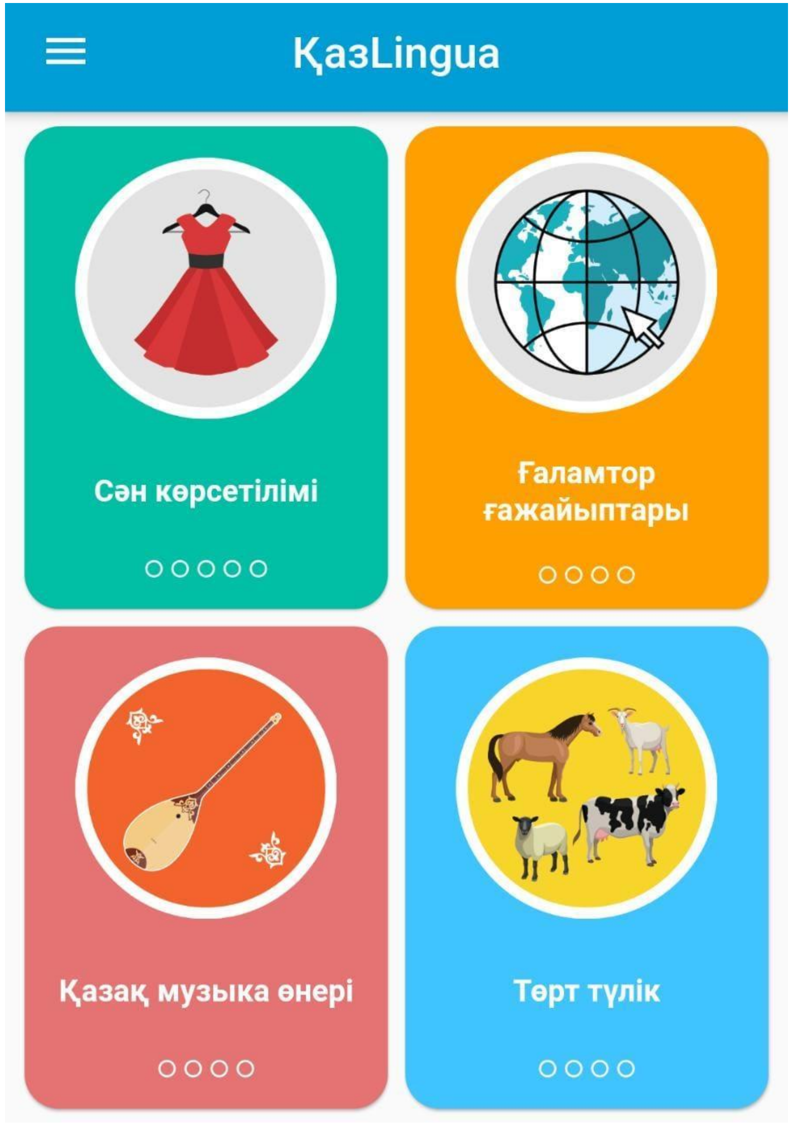

ЛГМ-ның тарау ішіндегі сабақтарға топтастырылуы

Kaslingua_7-сынып_10-тарау: Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!

1. Ежелгі мейрам	2.Асыл мұрамыз	3.Ұлыстың ұлы күнінде	4.Армысың, Әз-Наурыз!
Жылда Салт Ұлыс Құтты Отырғыз	Тоғызқұмалақ Алтыбақан Өткеншек Көкпар	Тағам Мерекелік Сыбаға Игі Қызыр, наным	Көріс Жаңар Құшақ Игі

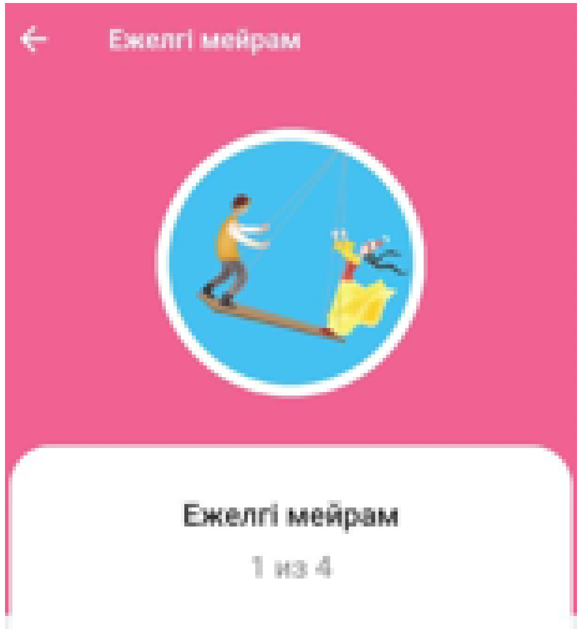

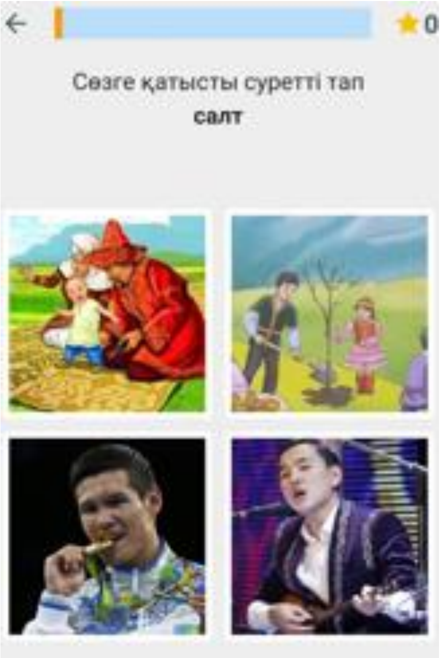

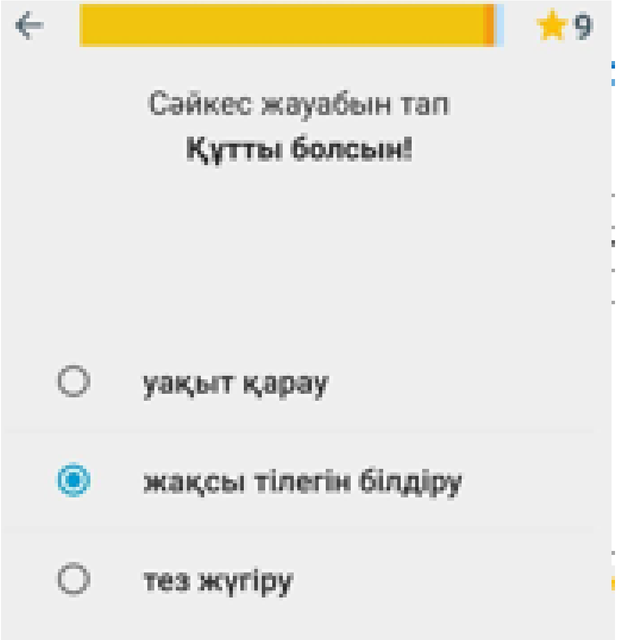

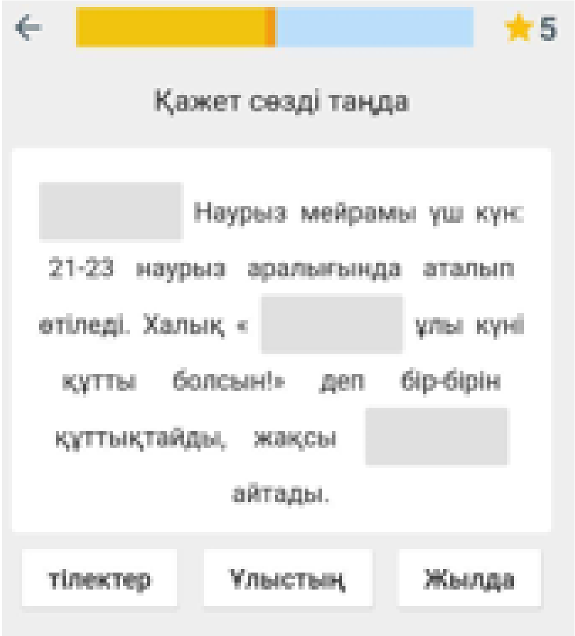

Сөздік

жаңа сөздерді суреттен көріп, дыбысталуын тыңдау арқылы есте сақтайды

Тыңдалым

жаңа сөздердің дұрыс айтылымын есте сақтауға көмектеседі.

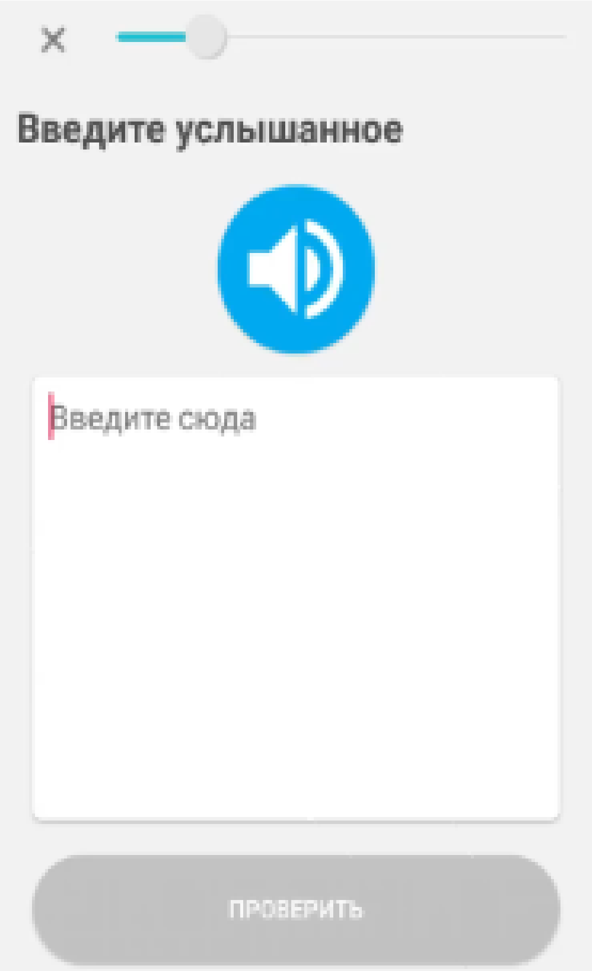

Жазылым

сөздерді өзара дұрыс тіркестіріп, байланыстырып сөйлеуге үйренеді.

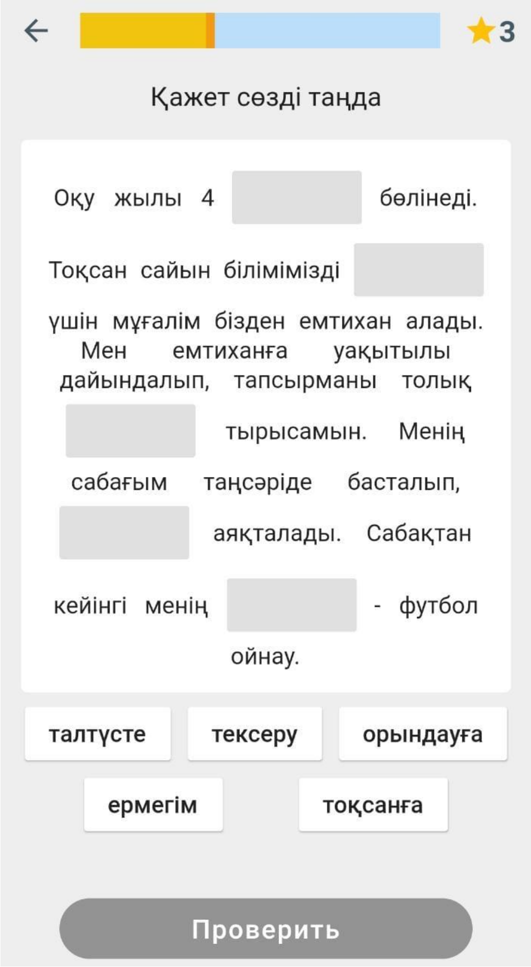

Оқылым

Мәтінді оқып, дұрыс ақпаратты анықта.

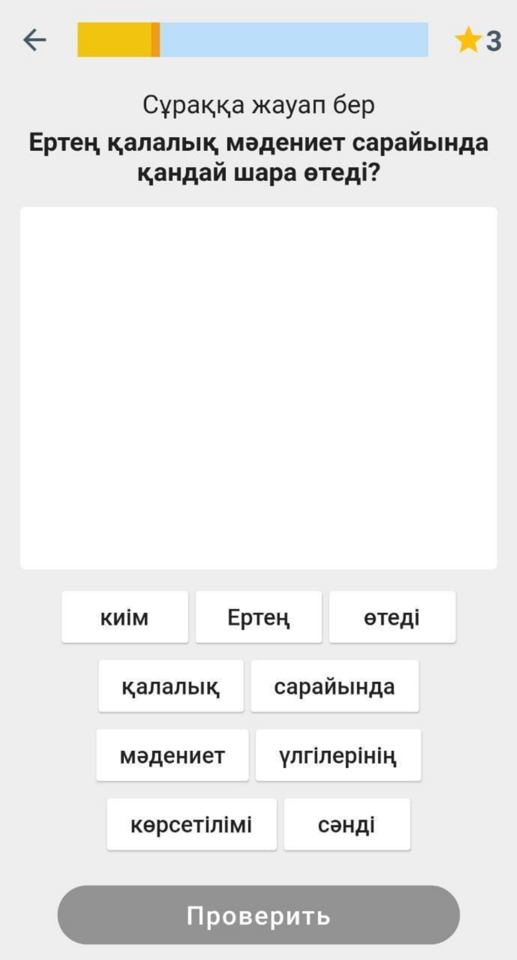

«ҚазLingua» қосымшасының қосалқы мүмкіндіктері

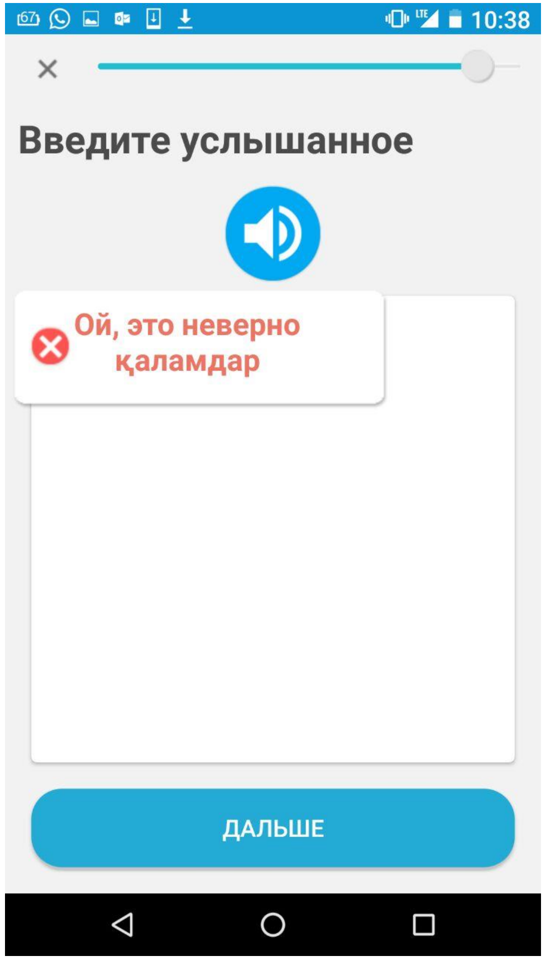

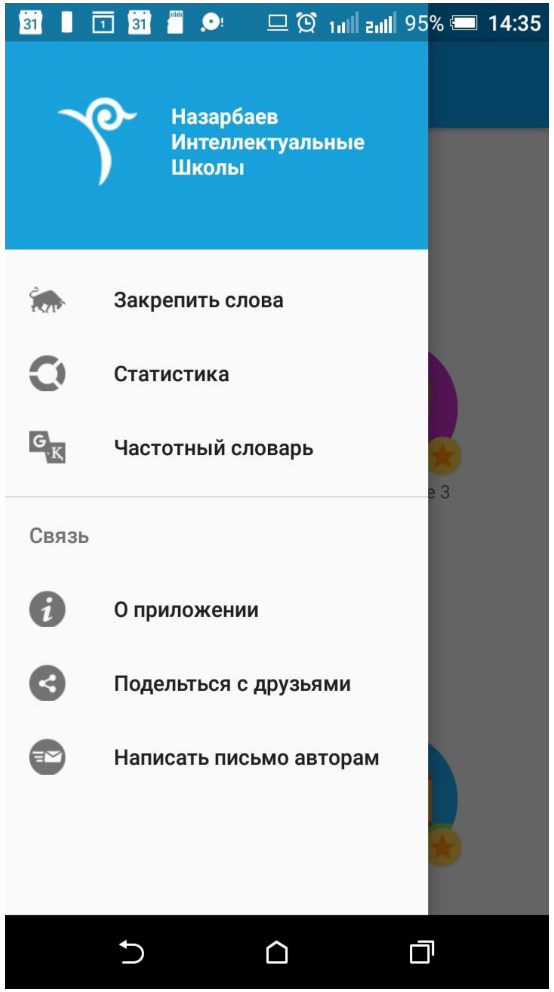

✓ Мүмкіндік

✓ Кері байланыс

✓ Статистика

Лексика-грамматикалық минимум (1-11 сынып)

Жиілік сөздік

- Тілдегі немесе белгілі бір кітаптағы сөздер мен сөз тіркестерінің қолданылу жиілік санына қарай реттелген тізбесі

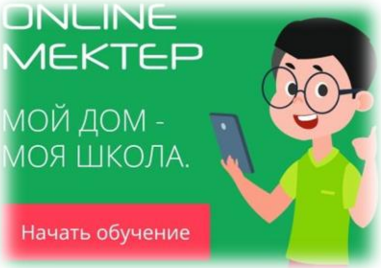

Лексикалық минимум

- Оқушылар белгілі бір оқу мерзімі ішінде меңгеруі керек лексикалық бірліктер. Лексикалық минимум саны оқу мақсаттары мен тақырыптарына қарай өзгеріп отырады.

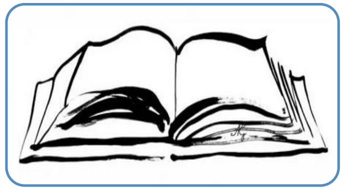

Оқу сөздігі

- Тіл үйренуге көмекші құрал ретінде пайдаланылатын түрлі сөздіктер. Сөз саны және оқу мерзімі бойынша шектеу жоқ.

Козганбаева М.Т., Қостанай қ. ФМБ НЗМ

NIS

Мұғалім тәжірибесіндегі іс-әрекетті зерттеу

Іс-әрекеттегі зерттеу циклы

- ❑ Оқушыларым оқып-үйренуде ме?
- ❑ Қолданып жүрген тәсілдерім тиімді ме?
- ❑ Дәл қазір менің сыныбымдағы жағдай қандай?
- ❑ Сыныптағы оқу үдерісіне қандай кедергі/қиындық кездеседі?

Elaine Wilson, Мектеп базасындағы зерттеу
15-тарау Іс-әркеттегі зерттеу жүргізу жолдары

CEFR

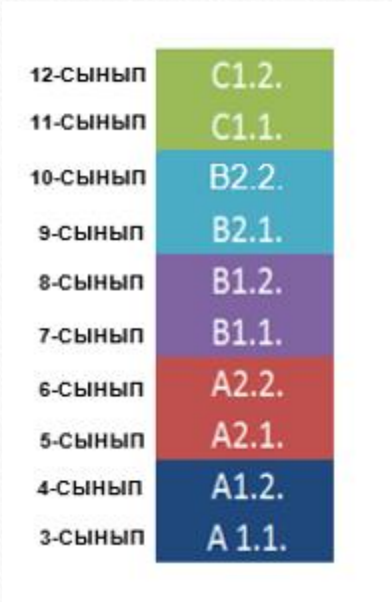

C2 – Жетік меңгеру деңгейі:
Кез келген АУЫЗША немесе ЖАЗБАША ХАБАРЛАМАНЫ ТҮСІНЕМІН, қиын тақырыптарға дәл әрі детальді құрылған хабарламалар құрастыра аламын.

C1 – Жоғары деңгей:
ӘРТҮРЛІ ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША КӨЛЕМДІ МӘТІНДЕРДІ түсінемін, олардың астарлы мағыналарын ажыратамын.

B2 – Ортадан жоғары деңгей:
НАҚТЫ және АБСТРАКТІЛІК ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША КҮРДЕЛІ МӘТІНДЕРДІҢ, оның ішінде кәсіби мәтіндердің жалпы мазмұнын түсіне аламын.

B1 – Орта деңгей:
Оқуда, бос уақытта кездесетін әртүрлі тақырыптар бойынша ӘДЕБИ ТІЛДЕ БЕРІЛГЕН НАҚТЫ ХАБАРЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ ОЙЛАРЫН түсіне аламын.

A2 – Базалық деңгей:
Өмірдің негізгі салаларымен байланысты ТІРКЕСТЕР мен ЖИІ ПАЙДАЛАНАТЫН СӨЙЛЕМДЕРДІ түсінемін.

A1 – Қарапайым деңгей:
Нақты міндеттерді орындауға қажетті ТАНЫС ФРАЗАЛАРМЕН СӨЙЛЕМДЕРДІ пайдалана аламын.

Зерттеу саласын анықтау

Мәселені анықтау

10-сынып оқушыларының жазбаша/ауызша ойын жеткізуге қолайлы сөздер ретін меңгерту қажеттілігі

10 Т2 емтихан дайындығына бағытталған ұсыныстарды іске асыру қажеттілігі

Лексикалық-грамматикалық минимумды практикалық қолданысқа енгізу қажеттілігі

Қазіргі шынайы сынып

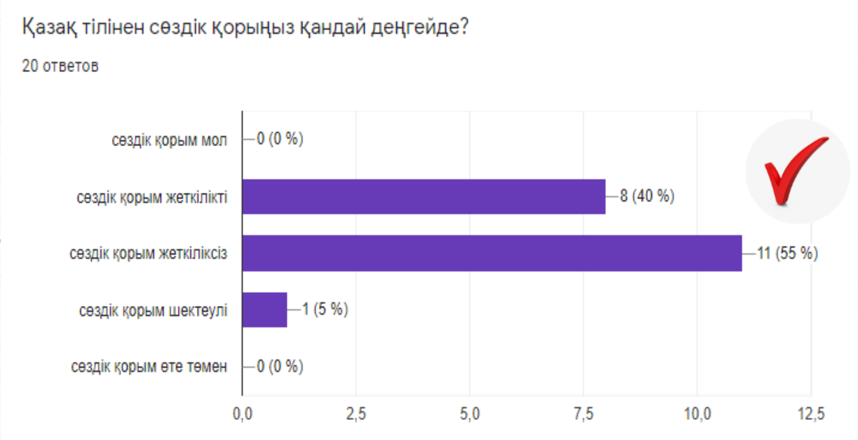

Зерттеу сыныбы: 10Т2

Зерттеу сұрағы: «Егер ЛГМ негізінде 10D - сыныбында сөздік жұмыстары жүйелі жүргізілсе, оқушылардың тілді меңгеру деңгейі ілгерілейді ме?».

Күтілетін нәтиже:

- оқушының сөздік қоры дамып, оқуы жақсарады;
- тілді меңгертуге бағытталған әдіс-тәсілдер мен стратегиялардың тиімдісі анықталады;
- мұғалімнің зерттеушілік құзыреті артуының нәтижесінде мектептегі білім беру жүйесі дамиды.

Әдебиеттерді қолдану және шолу жасау

Назарбаев Зияткерлік мектептерінде қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытуға арналған
ЛЕКСИКАЛЫҚ-ГРАММАТИКАЛЫҚ МИНИМУМ

КУӘЛІК

Лексикалық-грамматикалық минимум - қазіргі қазақ әдеби тілінің лексикалық тілдік бірліктерінің қолданылу жиілігін басшылыққа ала отырып, тілді оқытып-үйретудің деңгейлеріне (А1, А2, В1, В2, С1) қарай топтастырылып, бір оқу жылы бойында мектеп оқушысының меңгеруі міндетті және олар арқылы логикалық ойын жеткізуіне мүмкіндік береді.

Құжатта 1-11 сынып оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар бойынша лексикалық минимумдар саны іріктелген.

Әдебиетпен жұмыс істеу зерттеу үдерісінің маңызды бөлігі болып табылады.

1) А.Ш.Құлмағамбетова, Н.Ж.Даулеткерееваның ЛГМ-ді меңгерту тақырыбындағы әдістемелік материалдары мен ұсыныстары, 2015-2019;
2) Эдинбург Гейт «Расширение словарного запаса», 2002;
3) Б.Ю.Норман «Функционализм в языке, в лингвистике и лингводидактике»;
4) Ахметова М.К. «Мәтін лингвистикасы», 2008;
5) ПШО «Мәтінмен жұмыстың тиімді тәсілдері», Астана, 2016;
6) И.Логвина, Л.Рождественская «Формирование навыков функционального чтения», 2012.

Деректер жинау және талдау

Сұхбат

1. Жаңа сөздерді қалай меңгертесіз?
2. Тәжірибеңізде сөздерді меңгертудің тиімді жолы бар ма?
3. Бағалау критерийлерінде орын алған ба?
4. Сөздік қорды байытуға бағытталған қосымша тапсырма бересіз бе?
5. Сөздерді қаншалықты меңгергенін қалай бақылап, тексересіз?

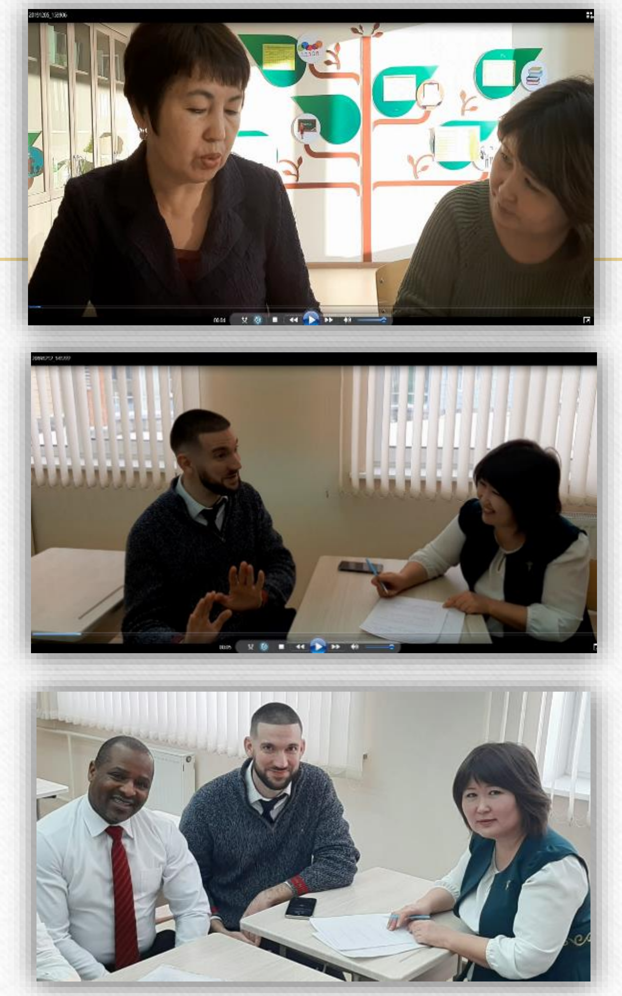

Қазақ, орыс, ағылшын тілі, халықаралық мұғалімдерімен сұхбаттасу

Ықпал ететін әрекет

- ✓ дескрипторларда нақты қанша жаңа сөзді орынды қолдана алатынын көрсету;
- ✓ жазба жұмыстарда нақты қанша қатеден көп жібермеуілері керектігін ескеру;
- ✓ сабақтың рефлексиясында, кері байланысында тұрақты тіркестер, мақал-мәтелдер қолдануды енгізу;
- ✓ Google Classroom арқылы оқушыларға қосымша ресурстармен жұмыс істеуге мүмкіндік беру;
- ✓ «табу» ойынын, т.б. сөздік ойындарын тәжірибеге енгізу;
- ✓ сабақта меңгерілетін сөздердің сабақ бойы тапсырмаларда кездесуін қадағалау;
- ✓ ЛГМ-ді бөлім соңында меңгергенін бақылау жұмысы, сөздік диктант өткізу, нәтижелеріне мониторинг жүргізу

Деректер негізінде әрекет ету

Сөздік жұмысын түрлендіру

«20 сөз», «1 минут», «Домино», «А-Я», «Лото», «Жасырылған сөз», «Анықтамасын тап», «Сөз-сөз тіркесі-сөйлем», «Дұрыс/ дұрыс емес», т.б.

Онлайн оқу бағдарламалары мен платформа-ларын белсенді қолданысқа енгізу

Microsoft Teams
Microsoft **OneNote**
Microsoft **Forms**
LearningApps.org
kitap.kz, lugat.kz, bilimland

Ресустар мен тапсырмаларды ЛГМ сөздігін меңгертуге бағыттау

ББЖБ-ға ЛГМ сөздігін орынды қолдануын бағалайтын дескриптор енгізу

ЛГМ-нан нақты қанша сөздерді орынды қолдана-тындарына бақылау жүргізу

Диалог жазбалары
Жазба жұмыстар
Диагностикалық талдау
Сыншы достың кері байланысы

Бөлім бойынша лексикалық-грамматикалық минимумды меңгерту

Тәжірибені талдау

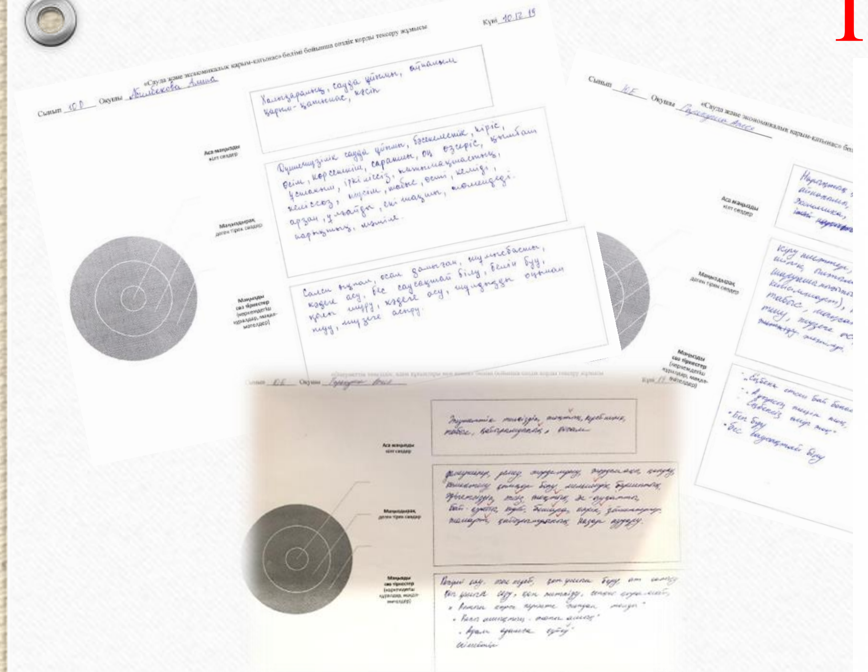

Сынып: 10 E(1), 10D(1), 10D(2) **3-тоқсан** 2019-2020 оқу жылы

ЛГМ-ді қолдану статистикасы:

Бөлім	**Жиі қолданылған сөздер**	**Сирек қолданылған сөздер**	**Мүлдем қолданылмаған**
1-бөлім: «Жер планетасындағы қауіпті қалдықтар» (28 сөз)	Дүние^{6} Алаңдаушылық^{7} Жой^{5} Зиынды^{5} Қышқыл^{4} Нұқсан^{7} Сынап^{6}	Анда-санда^{1} Аяушылық^{2} Іріктел^{3} Қалдыр^{2} Беті^{2} Біршама^{1} Қалдыр^{3} Шұрайлы^{2} Сің^{2} Сұрып^{3} Тыңайтқыш^{3} Үрей^{2} Ыдырату^{2}	ойық қыртыс қабатты қоқсық жанартау ошақ тозаң тосқауыл шаңдат
2-бөлім: «Әлеуметтік теңсіздік» (31 сөз)	Қайырымдылық^{20} Жомарттық^{16} Тоқ^{16} Бай-қуатты^{10} Қиын-қыстау^{10} Сүйеніш^{17} Баспана^{10} Жалда^{7} жетім-**кедей**^{7}	бейшара^{1} баршылық^{1} жоқтық^{1} кәріп^{1} әлсіз^{3} панасыз^{4}	Билеп-төсте Жанталас Жарылқа Жіктел Күйлі Қарыз Қаулы Мүсірке Пітір-садақа Сес Шағым Шарасыздық Шиеттей Ыза-кек
3-бөлім: «Көші-қон мәселесі» (35 сөз)	азаматтық^{4} атажұрт^{7} көшіп-қон^{6} қайт^{6} қоныс^{4}	әділеттік^{2} бәлкім^{2} біржолата^{1} шетінен^{1} жемқор^{1} қандас^{2} байланыста^{2} қоныста^{2} мәжбүрлі^{3} наразы^{1} оралман^{2} орналастыр^{2} сатқындық^{2} сылтау^{1} тәрк ет^{1} ұлтан^{2}	белес біржола бөл жалынды жырақ іле-шала келімсек құрылтай талан-тараж тәлкек теже теңқұқылы ушық шенеунік

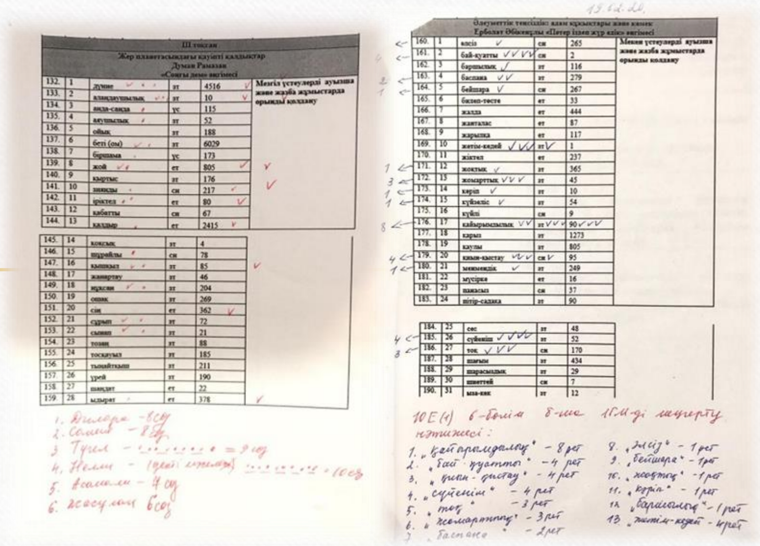

Қолданылған әдіс-тәсіл, стратегиялардың ішінен **«Маңыздылық аймағы»** әдісінің мәтінмен жұмыс барысында ғана емес жазылымға дайындық ұйымдастыру, бөлім аясында меңгерілген сөздерді бақылау жұмысы барысында да тиімді екені анықталды.

Бақылау, қадағалау, қолдау жұмыстары нәтижесінде оқушылар бойында ЛГМ-ді меңгеруге жауапкершілік байқалды. Бағалау жұмысына сөздік қорды бағалайтын дескриптордың қосылуы оқушыны нақты тақырыпқа сай актив сөздерді қолдануға бағыттады.

- ❖ ЛГМ оқыту мазмұны мен тілді меңгеру сапасын арттыруға ықпал етеді.
- ❖ Әр деңгей бойынша сараланған лексикалық-грамматикалық минимум оқытудың мақсаттарын жүзеге асыруға, оқытудың нәтижелері мен оны анықтаудың дискрипторларын жүйелеуге мүмкіндік береді.

Оқушылардың шығыс сауалнамасының сараптамасы

1. Қазақ тілінен сөздік қорыңыз қандай деңгейде деп ойлайсыз?

Дополнительные сведения

- сөздік қорым мол — 2
- сөздік қорым жеткілікті, себе... — 17
- сөздік қорым шектеулі, себе... — 4
- сөздік қорым төмен, сұрақта... — 0

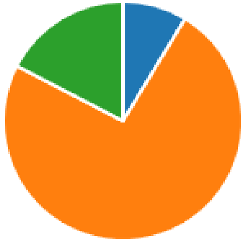

2. Кез-келген тақырып бойынша жазылым тапсырмасын сәтті орындауға не көмектеседі? (бірнеше жауапты таңдауға болады)

Дополнительные сведения

- тапсырма нұсқаулығын мұқи... — 15
- бөлім бойынша сөздік жұмы... — 18
- тақырып бойынша жоспар қ... — 2
- оқылым, тыңдалым ресурста... — 13
- Другое — 1

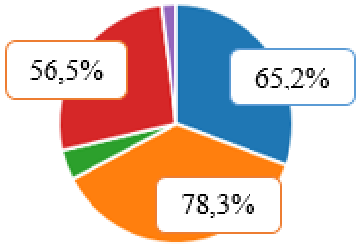

3. Сабақта ұйымдастырылған сөздік жұмысы сөздік қорыңызды дамытуға қаншалықт көмектеседі?

Дополнительные сведения

- жеткілікті деңгейде — 13
- жеткіліксіз — 0
- сөздік жұмысы тиімді деп ес... — 6
- ЛГМ сөздігін меңгеру көмект... — 4
- Другое — 0

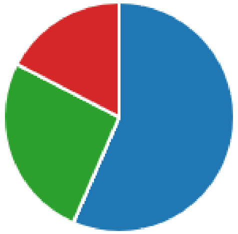

6. 3-4 тоқсандағы бөлімдер бойынша сөздік қорыңызды бағалаңыз

Дополнительные сведения

- ілгерілеу байқалады — 7
- тақырып бойынша өз ойымд... — 13
- кейде ойымды жеткізуге қин... — 3
- Другое — 0

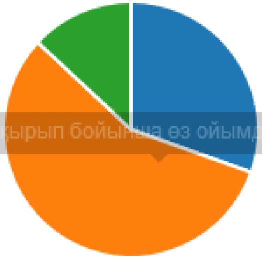

Оқушылардың басым көпшілігі жазба жұмыстарының орындау сапасы ілгерілегеніне сенімді және ЛГМ сөздігін меңгеру жұмысы нәтиже бергенін растайды.

ЛГМ-ді қолдану сараптамасы

(ТЖБ нәтижесі)

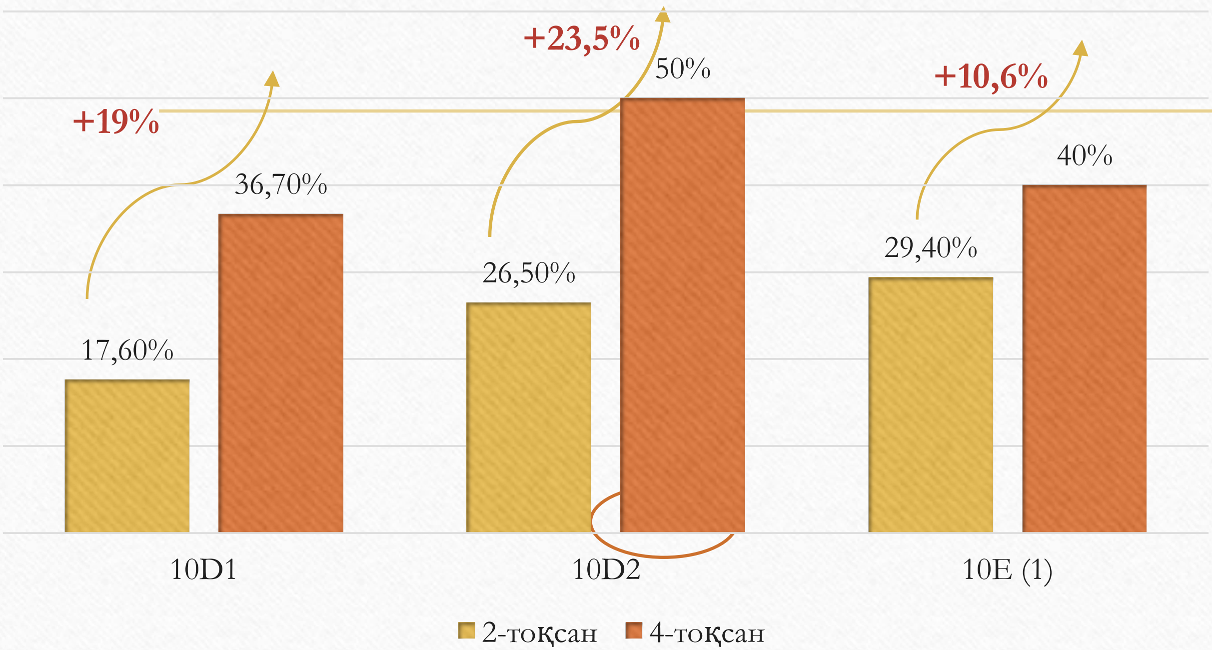

Лексикалық-грамматикалық минимумда ұсынылған сөздікті қолдану көрсеткіші
(1-жартыжылдық пен 2-жартыжылдық)

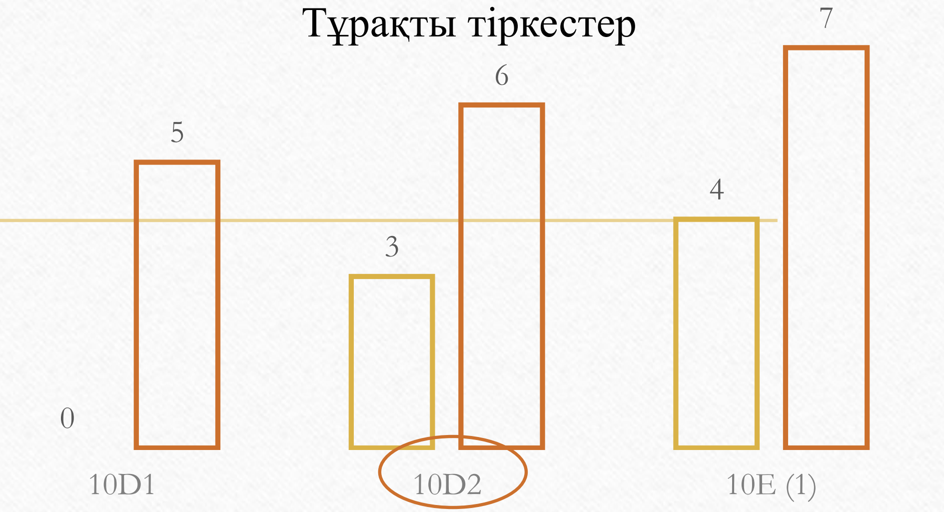

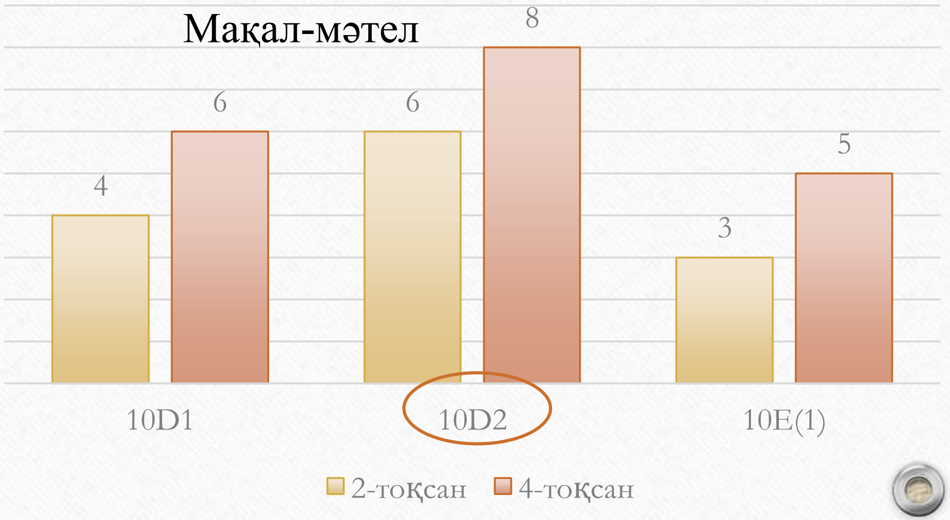

Сыншы дос, оқушылар, ата-аналармен өткізілген сауалнама нәтижесі

Оқушылардың сөздік корларын бағалауы
(желтоқсан, 2019//мамыр, 2020)

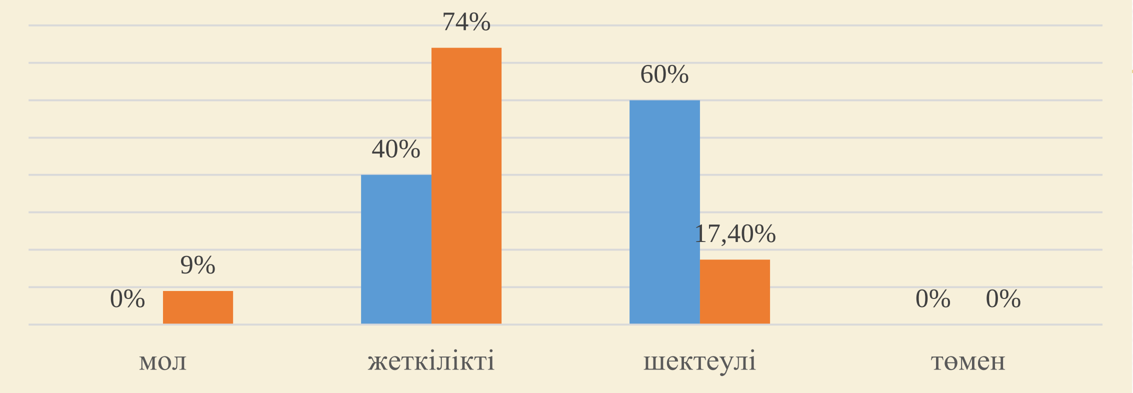

Ата-ана пікірі (мамыр, 2020)

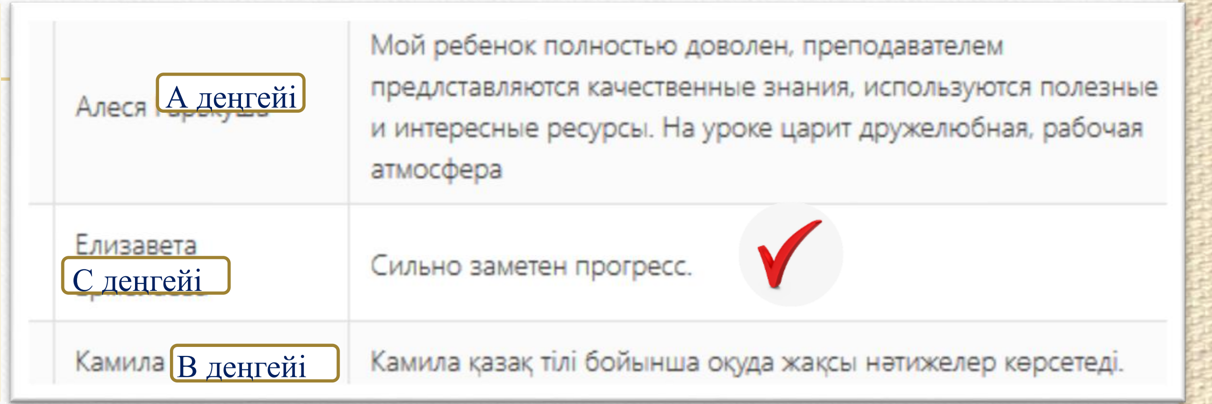

Алеся А деңгейі	Мой ребенок полностью доволен, преподавателем предлставляются качественные знания, используются полезные и интересные ресурсы. На уроке царит дружелюбная, рабочая атмосфера
Елизавета С деңгейі	Сильно заметен прогресс.
Камила В деңгейі	Камила қазақ тілі бойынша оқуда жақсы нәтижелер көрсетеді.

Сыншы дос пікірі (мамыр, 2020)

Менің сыныбымда не болып жатыр?

- Іс-әрекеттегі зерттеу үдерісі, жұмыстың барысы, нәтижелері, өзгеріске жетелеушілік бағаланды.
- Қойылған сұраққа жауап беру үшін мұғалім, сыншы дос, оқушылар, ата-аналар пікірі есепке алынды, әртүрлі дереккөзден дерек жинау қамтылды.

Қорытынды

- Сабақтарды жоспарлау барысында ЛГМ негізінде актив сөздер, сөз тіркестері қатарын меңгертуді қамтамасыз ету қажет;
- Сындарлы кері байланыс негізінде сабаққа өзгеріс енгізіп отыру;
- Тура мағыналы сөздермен қатар тақырып бойынша ауыспалы мағыналы сөздер, тұрақты тіркестер, мақал-мәтелдерді меңгертуді жалғастыру;
- Бөлім басында, соңында жаңа сөздерді қаншалықты меңгергендерін сөздік диктант, «Маңыздылық аймағы» әдісі арқылы бақылау жүргізу;
- Оқылым, тыңдалым ресурстарын дидактикалық бейімдеуден өткізіп, ЛГМ сөздігінің қамтылуын қадағалау.

Ұсыныс

1. **Оқылым тапсырмаларын «Маңыздылық аймағы» әдісі негізінде ұйымдастыру** (оқушылар мәтінмен танысып болған соң, оның ішіндегі негізгі идеяларды бөліп алып, шеңбердің ішіне маңыздылық жағынан орналастырылуы керек).
2. **Бақылау жұмысын ұйымдастыру барысында «Маңыздылық аймағы» әдісін негізге алу** (бөлім тақырыбы бойынша меңгерген сөздерді маңыздылығына қарай жазғызу: 1-ші бағанға тақырып бойынша кілт сөздерді, 2-ші бағанға қолдаушы сөздер, сөз тіркестерді, 3-ші жолға тұрақты тіркестер, мақал-мәтелдер).
3. Сынып оқушыларына әр деңгей бойынша сараланған лексикалық-грамматикалық минимум оқытудың мақсаттарын жүзеге асыруға ықпалын тигізетіндіктен, сабақты жоспарлау барысында ЛГМ құжатын үнемі басшылыққа алып, сөздік жұмысын ұйымдастыру қажет.

Nazarbayev Intellectual Schools NIS

«Бар ғылымның бастауы – мектеп, сондықтан біздің басты мақсатымыз – білім сапасын жақсарту»

Н.Ә. Назарбаев